

Εἰκ. 1. Ἀποψὶς τοῦ ἀνευρεθέντος ἱεροῦ Βήματος τῆς Βασιλικῆς τῆς Νικοπόλεως.

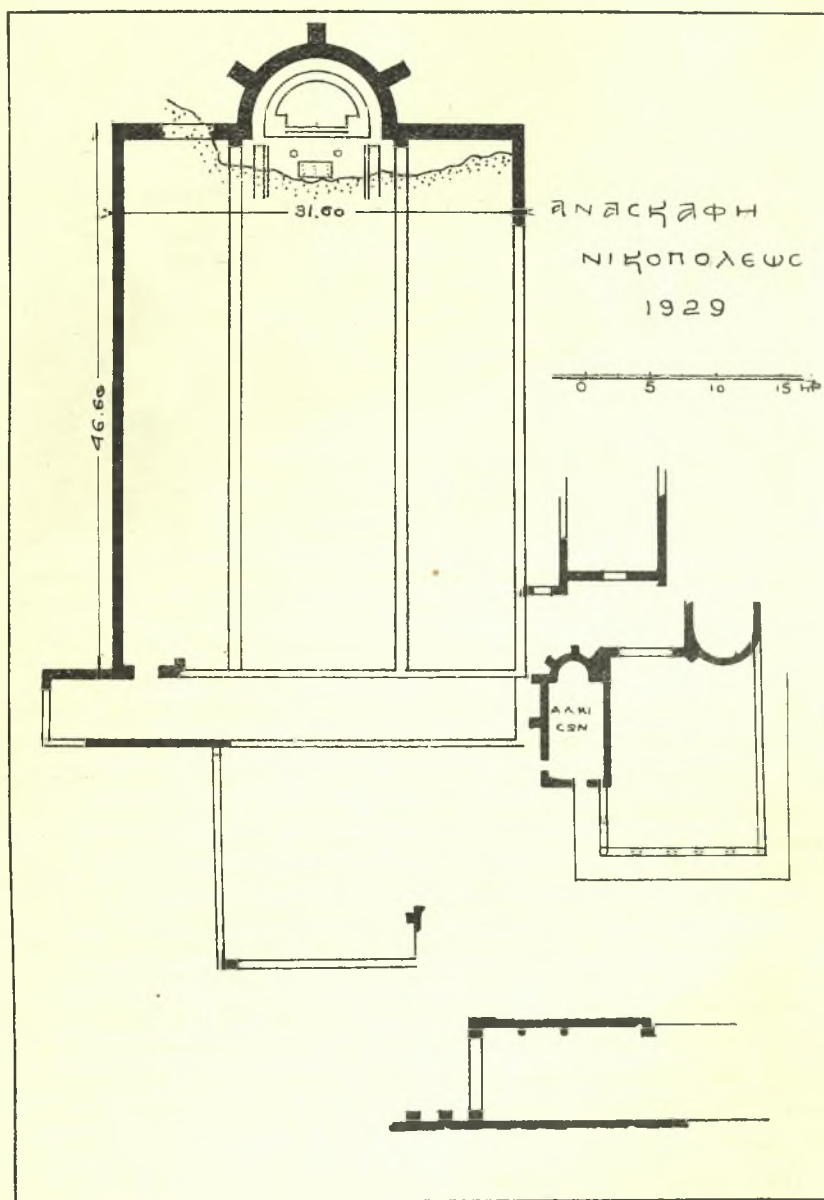
6. ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ

Μετ' ἐπισταμένην μελέτην τῶν ἐρειπίων τῶν εὕρισκομένων εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ βυζαντινοῦ τείχους περιοχὴν προεκρίναμεν ἐφέτος τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἀνασκαφὴν ἡρειπωμένου κτίσματος εἰς τὸ κέντρον περίπου τῆς χριστιανικῆς Νικοπόλεως ὑπάρχοντος, οὗτινος διέκρινε πρῶτος ὁ εἰς ἑξ ἡμῶν μόνον τὸ ἀριστερόν τμήμα ἀψίδος κάτωθεν φυομένης κατὰ τὸ μέρος τοῦτο συκῆς.

Ἡ συνεργασία πρὸς ἀποκάλυψιν τοῦ κτίσματος τούτου ἦτο ἐπιβεβλημένη, καθόσον καὶ τὰ παρασχεθέντα μέσα ἦσαν ἐλάχιστα διὰ δύο ἀνασκαφὰς καὶ διότι ἦτο ἀναγκαιοτάτη ἡ ἐντατικὴ παρακολούθησις καὶ ὁ καταμερισμὸς τῆς ἐργασίας.

Ἡ ἀνασκαφὴ διήρκεσε περὶ τὰς 10 ἡμέρας διὰ προσωπικοῦ ἐξ 20 μέχρι 30 ἐργατῶν, ἀπαραίτητου καὶ διὰ τὴν διάλυσιν μεγάλων ἀμόρφων ὄγκων ἐκ τῶν καταπεσόντων τοίχων τοῦ μνημείου καὶ τὴν μεατόπισιν βαρέων λίθων καὶ ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν, ἅτινα ἐκάλυπτον τὸν ἀνασκαπτόμενον χώρον.

Τῆς συστηματικῆς ἀνασκαφῆς προηγῆθι δοκιμαστικὴ ἔρευνα πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ μνημείου. Δι' αὐτῆς καθωρίσθη ἡ ἔκτασις καὶ τὸ σχῆμα αὐτοῦ, διευκρινισθέντων συγχρόνως καὶ τῶν ἀνευρεθέντων εἰς προηγουμένας σκαφικὰς ἐρεῦνας τοῦ κ. Φιλαδελφῶς κτισμάτων (ἔνθα ἀνεγνώσθη ἐπὶ δαπέ-

Εἰκ. 2. Τὸ προσδιορισθὲν διὰ τῶν δοκιμαστικῶν ἔρευνῶν γενικὸν διάγραμμα τῆς ἀνευρεθείσης Βασιλικῆς τῆς Νικοπόλεως.

δου ή επιγραφή του επισκόπου Άλκίσονος), άτινα είναι προσκτίσματα του άνασκαπτομένου παλαιοχριστιανικού μνημείου. Καθωρίσθη ούτω μεγαλοπρεπές σύμπλεγμα περι μέγαν χριστιανικών ναόν ρυθμού Βασιλικής μετά Νάρθηκος και Αιθρίου, περιβαλλόμενον πιθανώτατα διά στοάς, μέρη της οποίας άνεσκάφησαν εις προηγούμενα έτη παρὰ την δημοσίαν όδόν. Ή ούτω προσδιορισθείσα Βασιλική έχει όλικόν μήκος 68.90 μ. και πλάτος 31.60 μ. (εικ. 2).

Εικ. 3. Αί άγουσai εις τόν επισκοπικόν θρόνον βαθμίδες και ή κάτω πλάς της άγίας Τραπεζής μετά των βάσεων του Κιβωρίου αυτής.

Μετά τόν προσδιορισμόν του μνημείου ήρχίσamen την συστηματικήν άνασκαφήν του ιεροῦ Βήματος από του σημείου της διακριθείσης άψίδος της Βασιλικής.

Ή άνασκαφή αυτή απέκάλυψε άψίδα ήμικυκλικήν έχουσαν έξωτερικήν διάμετρον 12.40 μ. και πάχος τοίχου 1.35 μ. Ή άποχωμάτωσις αυτής και ή απομάκρυνσις των άνωτέρω άναφερομένων μεγάλων όγκων έφερren εις φώς μέγα μέρος του ιεροῦ Βήματος του ναοῦ, έχοντος όμοίαν περίπου διάταξιν προς την άνευρεθείσαν Βασιλικήν του Δουμετίου, ήτοι διάδρομον, όγκώδες κτίσμα μετά τεσσάρων βαθμίδων εις την πρόσοψιν και έκατέρωθεν τούτου εγκάρσια χαμηλά κτίσματα μετά μιās βαθμίδος, χωριζόμενα του πρώτου διά διόδων. Εις τὸ μέσον του έν σχήματι □ διαμεμορφωμένου τούτου

χώρου ἀνεύρομεν τὴν μαρμαρίνην πλάκα τῆς ἁγίας Τραπέζης μετὰ γλυφῶν καὶ ἑννέα ἐγκοπῶν καὶ τὰς δύο πρὸς ἀνατολὰς βάσεις τοῦ Κιβωρίου (εἰκ. 3).

Πλὴν τῆς σημασίας, ἣν ἐνέχει ἡ ἀνεύρεσις τοῦ μεγάλου τούτου χριστιανικοῦ ναοῦ τῆς Νικοπόλεως, ὅστις καὶ ἔνεκα τοῦ μεγέθους του καὶ ἔνεκα τῆς θέσεως ἔνθα εὐρίσκεται εἶναι προφανῶς ἡ μητροπολιτικὴ αὐτῆς ἐκκλησία, καὶ ἡ ἀνεύρεσις τοῦ ἱεροῦ Βήματος, τοῦ διατηροῦντος πάντα τὰ χρήσιμα διὰ τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ σημεῖα, εἶναι σπουδαιότατη, καθόσον καθορίζει σαφῶς τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀρχαίας χριστιανικῆς λατρείας, ἥς τὸ πρῶτον στάδιον ἀνεφάνη εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ ἐτέρου ἐξ ἡμῶν ἐνεργηθείσας ἐν Ν. Ἀγχιάλῳ ἀνασκαφάς.

Ἡ συνέχισις τῶν ἀξιολόγων τούτων ἀνασκαφῶν θὰ φέρῃ εἰς φῶς ὁλόκληρον τὸ ἀνωτέρω περιγραφέν συγκρότημα, θὰ προσδοκῇ δὲ οὕτως εἰς τὰς ἀνασκαφάς τῆς Νικοπόλεως ἡ προσήκουσα ἀξία.

Πλὴν τῆς ἀνωτέρω ἀνασκαφῆς ἐνεργήσαμεν καὶ τὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ ἱεροῦ Βήματος καὶ τὴν ταξινόμησιν τῶν γλυπτῶν τῆς Βασιλικῆς Δουμετίου προσέτι δὲ ἐπεχειρήσαμεν μικρὰν σκαφικὴν ἔρευναν περὶ τὸν χώρον τῆς Βασιλικῆς ταύτης πρὸς προσδιορισμὸν τῶν προσκτισμάτων αὐτῆς, κατηρτίσαμεν δὲ καὶ ἀκριβεστέραν κάτοψιν τοῦ μνημείου τούτου.

Ὅμοίως ἐγένετο καὶ ἡ ἐκκαθάρισις ἀπὸ τῶν φυομένων χόρτων τοῦ δυτικῶς τῆς Βασιλικῆς Δουμετίου ἐπισκοπικοῦ μεγάρου, προσδιορίσθησαν δὲ καὶ τούτου τὰ διάφορα διαμερίσματα καταρτισθέντος καὶ τοῦ οἰκείου διαγράμματος.

Γ. Α. ΣΩΤΗΡΙΟΥ, Α. Κ. ΟΡΛΑΝΔΟΣ

7. ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΜΥΚΗΝΑΪΚΩΝ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΩΝ

ΔΗΜΟΥ ΦΑΡΩΝ, ΑΧΑΪΑΣ, ΕΝ ΑΓ. ΒΑΣΙΛΕΙΩΙ ΧΑΛΑΝΔΡΙΤΣΗΣ ΚΑΙ ΜΗΤΟΠΟΛΕΙ

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1929 ὑπῆρξαμεν εὐτυχεῖς εἰς τὴν ἀνασκαφὴν τοῦ Μυκηναϊκοῦ Νεκροταφείου τοῦ ἁγίου Βασιλείου Χαλανδρίτσης εὐρόντες δύο προσέτι λαξευτοὺς *ἀσυλήτους τάφους*, ὧν τὸν ἕνα ὅλως ἀδιατάρακτον ἐφωτογραφήσαμεν διὰ μαγνησίου διὰ τοῦ ἐκ Πατρῶν μετακληθέντος καλλιτέχνου φωτογράφου κ. Ἀτξαρίτη (εἰκ. 1).

Ἐν τῷ τάφῳ ἦσαν τέσσαρες σκελετοὶ ἐν τῇ ἀρχικῇ των θέσει πλαγίως καὶ μὲ ὀκλάζοντα σκέλη, ὧν οἱ τρεῖς φαίνονται ἐν τῇ εἰκόνι καὶ ὧν ὁ μεσαῖος ἀνῆκεν εἰς γυναῖκα, ὥς ἐκ τῆς λεκάνης φαίνεται. Τὰ ἀγγεῖα φαίνονται εἰς τὴν θέσιν των. Ὅμοίως ἀνέπαφος καὶ ὁ δεύτερος λαξευτὸς τάφος, ἀλλ' ὀλιγώτερον διατηρημένος, διότι περιεῖχε ποσὸν τι χώματος καὶ λίθους ὀλίγους πεσόντας ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τοῦ τάφου.